

Dr. Emrah KULAKLI

İstanbul Medipol Üniversitesi

Hukuk Fakültesi

ESER SÖZLEŞMESİNDE İFA İMKANSIZLIĞI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
§ 1. Eser Sözleşmesi ve İfa İmkansızlığına Genel Bakış.....	5
I. İfa İmkansızlığı Bakımından Eser Sözleşmesinin Ayırt Edici Unsurları.....	5
A. Sözleşmenin Unsurları Bakımından.....	6
1. Eseri Meydana Getirme ve Teslim	6
a. Meydana Getirme.....	6
b. Teslim.....	8
(1) Genel Hükümler Bakımından.....	10
i. İfa Anı.....	10
ii. İfa Yeri	17
iii. İfa Zamanı	17
(2) İnşaat Sözleşmesine Yönelik Düzenlemeler Bakımından	18
i. BİGŞ ve YİGŞ Düzenlemesi.....	20
ii. SIA Norm-118 Düzenlemesi	22
(3) Teslime Bağlı Sonuçlar	23
i. Yüklenicinin Edimini İfası.....	23
ii. İfa İmkansızlığına İlişkin Sonuçları.....	27
2. Bedel.....	29
3. Anlaşma	31
B. Sözleşmenin Hukukî Niteliği Bakımından.....	34
1. Genel Olarak.....	34
2. Ani – Sürekli Edimli Borç İlişkisi İçermesi.....	36

a. Ani Edimli Borç İlişkisi Görüşü	37
b. Sürekli Edimli Borç İlişkisi Görüşü.....	39
c. Karma Edimli Borç İlişkisi Görüşü	39
d. Kanaatimiz.....	40
II. Eser Sözleşmesi Bakımından İfa İmkansızlığının Ayırt Edici Unsurları.....	42
A. Genel Hükümler Karşısında Eser Sözleşmesinde Yer Alan Hükümlerin Yeri ve Anlamı.....	43
B. Eser Sözleşmesinde Yer Alan Hükümler Arasındaki İlişki ...	46
C. İmkansızlığı Doğuran Sebepler	49
1. Maddî (Fiili) İmkansızlık.....	50
2. Hukukî İmkansızlık.....	52
3. Diğer Sebepler	54
D. İmkansızlık Türleri.....	55
E. Sonraki İmkansızlık.....	59
§ 2. İş sahibi ile İlgili Sebeplerle Ortaya Çıkan İfa İmkansızlığı.....	65
I. Genel Olarak.....	65
II. Şartları.....	66
A. Eserin Tamamlanmasının İmkansız Hale Gelmesi	67
1. İmkansızlığın Kesin Olması	68
2. İmkansızlığın Objektif Nitelik Taşınması	70
3. İmkansızlığın Süreklilik Arz Etmesi.....	74
4. İfa İle Amaçlanan Menfaatin Ortadan Kalkması	76
5. İmkansızlığın Ortaya Çıktığı An.....	77
6. Kısmî İmkansızlıkta Durum	79
B. İmkansızlığın, İş sahibi İle İlgili Beklenmedik Olaydan Kaynaklanması	82
1. Beklenmedik Olayın Mevcut Olması	82
2. Beklenmedik Olayın, İş sahibinin Risk Alanında Ortaya Çıkması.....	87
III. Hüküm ve Sonuçları	88

A. İş sahibi İle İlgili Beklenmedik Olaydan Kaynaklanması Halinde	89
1. Borcun Sona Ermesi.....	90
2. Yüklenicinin Hakları.....	93
a. Yapılan İşin Değeri.....	93
(1) Değerin Hesaplanması	94
i. Yapılan İşin Oranı.....	94
ii. Esas Alınacak Bedel	96
(2) İş sahibinin Beklenmedik Olayı Bildirme Yükümlülüğü	97
b. İşin Değerine Girmeyen Giderler	97
(1) Kapsam.....	98
(2) Yüklenicinin Yaptığı Giderler.....	100
(3) İş sahibinin Yaptığı Giderler	101
(4) Diğer Giderler.....	102
B. İş sahibinin Sorumlu Olması Halinde	102
1. Borçlunun Sorumlu Olduğu İfa İmkansızlığının Borç İlişkisine Etkisi.....	103
2. İş sahibinin Tazminat Sorumluluğu	105
a. Şartları.....	105
(1) İş sahibinin Sorumlu Olması.....	106
i. İş sahibinin Şahsında Ortaya Çıkması	106
ii. Yardımcı Kişilerin Davranışlarından Kaynaklanması.....	107
(2) Yüklenicinin Zarara Uğraması.....	108
i. Zararın Kapsamı: Olumlu Zarar	109
ii. Zararın Hesaplanması	111
(3) Uygun Nedensellik Bağı.....	114
(4) İspat Yükü.....	114
(5) Zamanaşımı	115
b. İş sahibinin Tazminat Sorumluluğundan Kurtulması	116
C. İş sahibinin Sahip Olduğu Haklar.....	116
1. Yüklenicinin Temerrüdü Halinde.....	116

2. Yüklenicinin Tehlikeyi Bildirme Yükümlülüğüne Aykırı Davranması Halinde	117
3. Malzeme, Araç ve Gereç İle Tamamlanmamış Eserin İşsahibine Teslimi	118
4. Fazla Ödemenin İadesi.....	118
§ 3. Yükleniciden Kaynaklanan Sebeplerle İfanın İmkansızlaşması	121
I. Genel Olarak.....	121
II. Şartları.....	123
A. Yüklenicinin Kişisel Özelliklerinin Dikkate Alınmış Olması	123
B. Yüklenicinin Ölümü veya Eseri Tamamlama Yeteneğini Kusuru Olmaksızın Kaybetmesi.....	128
1. Ölümü	128
2. Eseri Tamamlama Yeteneğini Kaybetmesi.....	130
a. Genel Olarak.....	130
b. İfa Güçsüzlüğü	132
c. Konkordato İlanı	134
d. İflasın Açılması	135
C. İfanın Objektif ve Sürekli Olarak İmkansızlaşması.....	136
III. Hüküm ve Sonuçları.....	138
A. Borcun Sona Ermesi.....	138
B. Eserin Yararlanılabilir Kısmı İçin İşsahibinin Bedel Ödeme Yükümlülüğü	140
1. Kısmen Tamamlanan Eserin Yararlanılabilir Olması ...	142
2. İşsahibinin Ödemesi Gereken Bedel	143
C. Yüklenicinin Tazminat Sorumluluğu.....	146
1. Genel Olarak.....	146
2. Şartları.....	147
a. İmkansızlıktan Yüklenicinin Sorumlu Olması.....	147
(1) Yüklenicinin Şahsından Kaynaklanması.....	148
i. Ölümü Halinde	148
ii. Yeteneğini Kaybetmesi Halinde.....	148

(2) Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluğu ...	149
b. İşsahibinin Zarara Uğraması	150
(1) Zararın Kapsamı: Olumlu Zarar.....	151
(2) Zararın Hesaplanması	152
c. Uygun Nedensellik Bağı.....	154
d. İspat Yükü.....	154
e. Zamanaşımı.....	154
D. İşsahibinin Sahip Olduğu Diğer Haklar.....	155
1. Yüklenicinin Temerrüdü Halinde	155
2. Yüklenicinin Bildirim Yükümlülüğünü İhlali Sebebiyle.....	156
3. Malzeme, Araç ve Gereç İle Tamamlanmamış Eserin Teslimi.....	156
4. Fazla Ödemenin İadesi.....	157
E. İnşaat Sözleşmesine Yönelik Düzenlemeler.....	157
1. BİGŞ ve YİGŞ’de Yer Alan İlgili Hükümler	157
2. SIA Norm-118 Düzenlemesi.....	159
§ 4. Taraflara İsnat Edilemeyen Sebeplerle İfanın İmkansızlaşması	161
I. Genel Olarak.....	161
II. Şartları.....	163
A. Eserin Yok Olması.....	163
B. Eserin, İşsahibine Teslimden Önce Yok Olması	164
C. Eserin, Beklenmedik Olay Sonucu Yok Olması	166
D. İşsahibinin Eseri Teslim Almada Temerrüde Düşmemiş Olması	168
1. İşsahibinin Eseri Teslim Almaktan Kaçınması.....	170
2. İşsahibinin Hazırlık Faaliyetlerini Yerine Getirmemesi.....	172
III. TBK m. 485 ile m. 483 Arasındaki İlişki	176
IV. Hüküm ve Sonuçları.....	179
A. İfa İmkansızlığı İle Birlikte Ortaya Çıkan Sonuçlar	180
1. Kural: Eserin Yok Olması Borcu Sona Erdirmez	180

a.	Borcun Sona Erdiği İstisnai Haller.....	181
	(1) Eserin Niteliği Sebebiyle.....	181
	(2) Eserin Tekrar Meydana Getirilmesinin Hakkaniyete Aykırı Olması Sebebiyle.....	183
	i. Yüklenici Bakımından.....	184
	ii. İşsahibi Bakımından.....	185
	(3) İşsahibinin Eseri Teslim Almada Temerrüdü....	186
b.	Borcun Sona Ermesine Bağlı Sonuçlar	186
	(1) Karşılıklı Edim Yükümlülüklerinin Sona Ermesi.....	187
	(2) Yüklenicinin Bildirim Yükümlülüğüne Uymaması	190
B.	Hasarın Geçişine İlişkin Sonuçları	190
1.	Yapılan İşin Ücreti Yönünden.....	191
a.	Kural: Hasara Yüklenici Katlanır	191
	(1) Genel Olarak.....	191
	(2) İnşaat Sözleşmesine Yönelik Düzenlemeler.....	193
	i. BİGŞ ve YİGŞ'ye Göre Hasarın Geçışı.....	193
	ii. SIA-Norm 118 Düzenlemesi.....	194
b.	Hasara İşsahibinin Katlanacağı Haller	194
	(1) İşsahibinin Eseri Teslim Almada Temerrüdü....	195
	(2) TBK m. 483/II c.I' de Sayılan Haller.....	195
	i. Malzemedeki Ayıp.....	195
	ii. İşsahibinin Müteahhide Gösterdiği Arsadaki Ayıp	196
	iii. İşsahibinin Talimatları.....	197
	(3) TBK m. 483/II c.I' de Sayılan Haller Kıyasen Çoğaltılabilir mi?.....	197
	(4) Hasara İşsahibinin Katlandığı Hallerde Eserin Tekrar Meydana Getirilmesinin Doğurduğu Sonuçlar	199
	(5) Yüklenicinin Tazminat Talebi.....	200
	(6) TBK m. 483/II c.I'e Göre İşsahibinin Sorumlu Tutulmadığı Haller	201
	i. Yüklenicinin Bildirimde Bulunmaması.....	202

ii. Yüklenicinin Eseri Teslim Etmede Temerrüdü.....	203
2. Malzeme Yönünden (TBK m. 483/I c.II).....	204
a. Kural: Hasara Malzemeyi Sağlayan Katlanır.....	205
b. Malzemeyi Sağlayanın Hasara Katlanmadığı Haller.....	206
C. Eserin Taraflardan Birinin Sorumlu Olduğu Sebeplerle Yok Olmasının Sonuçları.....	207
SONUÇ.....	209
KAYNAKÇA.....	221